

Vájérá – Vendégség

Vájérá Hetiszakasza tartalma וֵיירָא

Szakaszunkban — Vájérá (1Mózes 18–22.) — három angyal jön vendégségbe a gyengélkedő Ábrahámhoz, és közlik vele, hogy egy év múlva Sára fiát szül neki. Ezek után ugyanezen angyalok felforgatják a vétkes Szodomát, ahonnan előbb kimentik Lót, feleségét (aki hátranéz és sóbálvánnyá lesz) és két hajadon lányát. Ábrahám Grárba megy. Megszületik Izsák. Sára elkergeti Hágárt fiával, Ismaéllal együtt, miután nem akarja, hogy az együtt örököljön Izsákkal. Ezután következik — a tizedik megpróbáltatás — az Ákédá, melynek során Isten felkéri Ábrahámot, áldozza fel egyetlen szeretett fiát, Izsákot. Az utolsó pillanatban égi hang akadályozza meg Izsák feláldozását. Helyette egy kost áldoz fel Ábrahám.

Isten megnyilatkozik Ábrahám előtt három nappal azt követően, hogy 99 évesen körülmetélte magát; Ábrahám azonban elsiet, hogy ételt készítsen három vendégnek, akiket feltűnni lát a sivatagi forróságban. A három – férfinek álcázott angyal – egyike bejelenti, hogy pontosan egy éven belül, a meddő Sára fiút fog szülni. Sára ezt hallva felnevet. – **1Mózes 18:1–16.**

Ábrahám közbenjár Istennél, hogy az könyörüljön meg Szodoma bűnös városán. A három álcázott angyal közül kettő megérkezik a pusztulásra szánt városba, ahol Ábrahám unokaöccse, Lót, vendégül látja őket, és megvédi őket a gonosz szándékú szodomai csőcseléktől. A két vendég elárulja, hogy azért jöttek, hogy pusztulást idézzenek a városra, és hogy előtte kimentsék onnét Lót és családját. Miközben menekülnek, Lót felesége megszegi a parancsot, hogy ne nézzen hátra az égő városra, és abban a pillanatban sóoszlóppá válik. – **1Mózes 18:16–19:29.**

Miközben meghúzzák magukat egy barlang oltalmában, Lót lányai (abban a hitben, hogy atyjukon és rajtuk kívül teremtett lélek nem maradt életben az egész világon) leitatják atyjukat, vele hálnak és megfogannak. Az ebből az együttlétekből született két fiúgyermektől származnak később a moábiták és az ammoniták. – **1Mózes 19:30–38.**

Ábrahám tovább vándorol Gerárba, ahol a filiszteus király, Ávimelech magához veszi Sárát – akit Ábrahám nővéreként mutattak be neki. Álmában Isten figyelmezteti Ávimelechet, hogy meghal, hacsak nem szolgáltatja vissza az aszszonyt a férjének. Ábrahám elmagyarázza, hogy azért mutatkozott be Sára fivéréként, mert félt, megölik őt a szépséges Sára miatt. – **1Mózes 20.**

Hágárt és Ismaélt elűzik Ábrahám hajlékából, és ők a sivatagban bolyonganak. Isten meghallja a haldokló fiú sírását, és megmenti életét azzal, hogy az anyjának egy kutat mutat. Ávimelech szövetséget köt Ábrahámmal Beér Sevában, ahol Ábrahám hét bárányt ajándékoz neki, ezzel jelezve, hogy fegyverszünetet kötöttek egymással. – **1Mózes 21:9–34.**

Isten próbára teszi Ábrahám odaadását azzal, hogy felszólítja, áldozza fel neki Izsákot Jeruzsálemben, a Mórija hegyén (a Templom-hegyen). Miután megkötözte, és az oltárra helyezte, Ábrahám felemeli a kését, hogy levágja a fiát. Egy égi hang akadályozza meg tettében; és egy szarvával a bozótba gabalyodott kost áldoznak fel Izsák helyett. Ábrahám hírül veszi, hogy unokaöccsének, Betuélnek egy Rebeka nevű lánya született. – **1Mózes 22.**

Chaim Shaul Glitzenstein: Próba

Ábrahám – akit **Isten** egy különös és félelmetes próba elé állított: mérsárolja le saját szeretett fiát, az egyetlen, akit idősödő felesége szült neki. A parancsolatot később az oltár helyének pontos meghatározása követte, ahol a fiút le kell vágni.

Ez volt **Ábrahám** tizedik próbatétele. Ez alkalommal, ahogy a **Midrás** meséli, **Isten** könyörgött **Ábrahámnak**, hogy állja ki a próbát. Hogy vágja le a gyereket. Attól tartott, hogy ha ezt a tizediket nem állja ki, akkor mindenki azt mondja majd, hogy az előzőek sem bizonyítják a hitét. Ez az állítás igen furcsa, sőt mélységesen felháborító. **Az ember, aki annyit fektetett a hitébe, és vallásosságába, aki kiállta a hűség próbáit, és a hit vizsgáin sikerrel átment, az utolsó a legnehezebb próbán lesz megítélve visszamenőleg?** Ha ezen elbukik, akkor az előzőek nem is érvényesek? Miért éppen ez a legnehezebb számít ennyire, hogy a fiát a saját kezével ölje meg. **Ha egy diák a tanár kilenc kérdésére jól válaszol, és a tizedikre, a legnehezebbre nem tud, akkor mindegyik előzőre is érvényes, hogy kudarcot vallott vele?**

Minden ember sajátos természettel születik, bizonyos beállítottsággal, és ezek meghatározzák az életét és viselkedését. Ezek később ideológiává válnak. Az ember elhiszi, hogy életfilozófiája a tényeken alapul, és nem az érzelmei és hajlamai befolyásolják. Még akkor is, ha nincs tisztában vele, hogy befolyásolják, mégis úgy van. Az igazi tesztje, hogy tényleg ideológia, vagy csak a természetes viselkedés határoz-e meg egy cselekedetet, az, ha egy adott helyzetben szembe állítjuk őket egymással. Amikor az embernek a hit kedvéért a természetével ellentétes dolgot kell cselekednie.

Ábrahám természeténél fogva melegszívű és szereteteli ember volt. Együttérző, gondoskodó és nagyvonalú. Élete minden pontján és minden szakaszában így ábrázolják bölcseink, a vendégszeretet, az adományozás és a meleg fogadtatás szimbólumaként. Ilyen volt a természete és így élte az életét. Az első kilenc próba összhangban állt azzal, amit **Ábrahám** egész életében képviselt-a kegyelem útjával. Ezek is nehéz próbák voltak, de még mindig nem ellenkeztek a természetével, a szíve tulajdonságával. Mint szerető ember, szerette az **Istent** is, és sokat hajlandó volt áldozni magából azért, hogy kimutassa a szeretetét. Így tudta kiállni az isteni próbákat is. Ilyen volt a természete.

Ez volt a háttere az utolsó próbatételnek. Azért, mert ez a kegyetlenség és gonoszság, hogy lemészárolja a saját fiát annyira távol áll egy jó embertől, mint Ábrahám, hogy ha megteszi, az tényleg kétséget kizárólag bizonyítja a végtelen hitet és meggyőződést a felfoghatatlan isteni akarat iránt. Ezzel mindenki felé bizonyítja feltétlen hűségét istenéhez. Ha **Ábrahám** csak a természete szerint élte volna az életét, ezt a gátságot bizonyosan nem tette volna meg, de azzal az is kiderült volna, hogy az előző próbatételei sem a végtelen hite és hűsége alapján sikerültek, hanem a jó természete miatt. Azt mondják, az igazi ideológia elveszett a világból. Véleményünk, erkölcsi tartásunk és meggyőződéseink a természetünkből fakadnak, és abból, ami kényelmes számunkra. Talán ez a pszichológiai magyarázat a mindkét táborban jelentkező szélsőségek megjelenésére is. Sok ember képes egyik szélsőségből a másikba esni és ideológiát váltani erre vagy arra, akár a kör négyesítője árán is, csak a természete miatt, csak a lelke szélsőségessége miatt.

Nekünk kell visszahozni a múltat a jövőbe, eltanulni **Ábrahámtól**, mi az igazi kitartó hit és meggyőződés. Meg kell tanulnunk, hogyan kell követni az ideológiát a nehézségek árán, a kényelmetlenségek és átmeneti kellemetlenségek árán is. Hálaistennek a gyerekeinket nem kell megölnünk, hogy ezt bizonyítsuk. De azért megzabolázhatjuk csapongó természetünket annak érdekében, hogy a helyes dolgokat cselekedjük meg.

Gut Sábész

Rabbi Jonatan Sacks: Az első zsidó szülő

Van egy kép, amely évezredekken át kísért bennünket, tele érzelmekkel. Egy férfi és fia egymás mellett sétálnak egy árnyas völgyekből és kopár dombokból álló magányos tájon. A fiúnak fogalma sincs, hová és miért megy. A férfi, éles kontrasztként, az érzelmek örvénye. Pontosan tudja, hogy hová és miért megy, de egyáltalán nem tudja értelmezni a dolgot.

A férfi neve **Ábrahám**. Odaadó az **Istene** iránt, aki fiút adott neki, és aki most azt mondja neki, hogy áldozza fel ezt a fiút. **Egyrészt a férfi tele van félelemmel: vajon tényleg el fogom-e veszíteni azt, ami értelmet ad az életemnek, a fiamat, akiért annyi éven át imádkoztam?** Másrészt egy része azt mondja: ahogy ez a gyermek is lehetetlen volt - én öreg voltam, a feleségem túl öreg -, most mégis itt van. Így, bár lehetetlennek tűnik, tudom, hogy **Isten** nem fogja őt elvenni tőlem. Ez nem az az **Isten**, akit én ismerek és szeretek. Soha nem mondta volna nekem, hogy nevezzem el ezt a gyermeket **Izsáknak**, ami azt jelenti, hogy „**nevetni fog**”, ha azt akarta volna, hogy ő és én sírjunk.

Az apa abszolút kognitív disszonancia állapotában van, mégis - bár nem tudja értelmezni a dolgot - bízik **Istenben**, és a fiának elárulja az érzelmek legkisebb jelét sem. **Vayelchu shenehem yachdav**. Ketten együtt sétáltak.

Csak egy pillanatnyi beszélgetés van közöttük:

Izsák megszólalt, és azt kérdezte apjától, Ábrahámtól: „Apám?”.

„Igen, fiam?” Ábrahám válaszolt.

„A tűz és a fa itt van” - mondta Izsák - »de hol van a bárány az égőáldozathoz?».

Ábrahám így válaszolt: „Majd Isten maga gondoskodik az égőáldozathoz való bárányról, fiam”. (1Mózes 22:7-8)

Milyen ki nem mondott gondolatok és ki nem mondott érzelmek világa rejlik ezen egyszerű szavak mögött. Mégis, mintha csak az apa és a fiú, valamint mindkettőjük és **Isten** közötti bizalmat akarná hangsúlyozni, a szöveg megismétli: **Vayelchu shenehem yachdav**. Ők ketten együtt jártak.

Ahogy ezeket a szavakat olvasom, azon kapom magam, hogy visszautazom az időben, és lelki szemeim előtt látom apámat és engem, amint a **sábátról** hazafelé sétálunk. Négy-öt éves voltam akkoriban, és azt hiszem, már akkor megértettem, még ha nem is tudtam szavakba önteni, hogy abban a pillanatban van valami szent.

Rabbi Jonatan Sacks: Az első zsidó szülő

Hétközben láttam apám arcán az aggodalmat, ahogy a nehéz időkben próbált megélni. De **sábátkor** minden aggodalom máshol volt. **Vayelchu shenehem yachdav**. Együtt sétáltunk a szent nap békéjében és szépségében. Apám többé már nem volt egy küszködő üzletember. Azokon a napokon zsidó volt, aki **Isten** levegőjét lélegzi, **Isten** áldását élvezi, és magasan jár.

Anyám minden egyes **sábát** előtt elkészítette az ételeket, amelyek a ház különleges **sábát** illatát adták: a levest, a **kugelt**, a **lockshent**. Ahogy meggyújtotta a gyertyákat, ő lehetett volna a menyasszony, a királynő, akiről a **Lecha Dodi** és az **Eshet Chayil** című művekben énekeltünk. Már akkor éreztem, hogy ez egy szent pillanat volt, amikor valami nálunk nagyobb dolog jelenlétében voltunk, ami átölelt más zsidókat más országokban és más időkben, valamit, amit később megtanultam, hogy **Shechinahnak**, az **Isteni Jelenlétnek** hívunk.

Együtt sétáltunk, a szüleim, a testvéreim és én. A két generáció annyira különbözött egymástól. Apám **Lengyelországból** jött. A testvéreim és én „**rendes angolok**” voltunk. Tudtuk, hogy olyan helyekre fogunk eljutni, olyan dolgokat fogunk tanulni és olyan karriert fogunk befutni, amit ők nem tudtak. De együtt jártunk, két generáció, és nem kellett kimondanunk, hogy szeretjük egymást. Nem voltunk egy demonstratív család, de tudtuk, hogy szüleink milyen áldozatokat hoztak értünk, és hogy milyen büszkeséget reméltünk, hogy mi is hozunk nekik. Különböző időkhez, különböző világokhoz tartoztunk, különböző törekvéseink voltak, de együtt jártunk.

Aztán a képzeletem idén augusztusba (**2024**) ugrik, azokhoz a felejthetetlen jelenetekhez **Nagy-Britanniában - Tottenhamben, Manchesterben, Bristolban** -, amikor fiatalok randalíroztak az utcákon, boltokat fosztogattak, kirakatokat törtek be, autókat gyújtottak fel, raboltak, loptak, embereket bántalmaztak. Mindenki azt kérdezte, hogy miért. Nem voltak politikai indítékok. Nem faji összecsapás volt. Nem voltak vallási felhangok. A válasz persze világos volt, mint a nap, de senki sem akarta kimondani. Alig két generáció alatt **Nagy-Britannia** nagy része csendben elhagyta a családot, és úgy döntött, hogy a házasság csak egy darab papír. **Nagy-Britannia** lett az az ország, ahol a legmagasabb a tizenéves anyák aránya, a legmagasabb az egyszülős családok aránya, és a világon a legmagasabb - **2009-ben 46%** - a házasságon kívüli születések aránya.

A házasság és az élettársi kapcsolat nem ugyanaz a dolog, bár politikailag nem korrekt ezt kimondani. Az együttélés átlagos hossza kevesebb mint két év. Ennek eredménye, hogy sok gyermek a biológiai apja nélkül nő fel, sok esetben azt sem tudják, ki az apjuk. Legjobb esetben is mostohaapák sorával élnek együtt. Kevéssé ismert, de ijesztő tény, hogy a mostoha apák és a mostoha gyermekek közötti erőszakos cselekmények

Rabbi Jonatan Sacks: Az első zsidó szülő

aránya **80-szorosa** a vér szerinti apák és gyermekeik közötti erőszakos cselekmények arányának.

Ennek eredményeképpen **2007**-ben az **UNICEF** jelentése szerint a brit gyerekek a legboldogtalanabbak a fejlett világban - a **26 országból** álló lista végén. **2011. szeptember 13-án** az **UNICEF** egy másik jelentése a **brit** szülőket kedvezőtlenül hasonlította össze svéd és spanyol társaikkal. Kimutatta, hogy a brit szülők drága ruhákkal és elektronikus kütyükkel - „**kényszeres fogyasztás**” - próbálják megvásárolni gyermekeik szeretetét. Nem adják meg gyermekeiknek azt, amire a legjobban vágnak, és ami egyáltalán nem kerül semmibe: az idejüket.

Sehol sem láthatjuk ma világosabban a zsidó és a világi értékek közötti szakadékot, mint itt. Egy olyan szekuláris világban élünk, amely több tudást halmozott fel, mint minden korábbi generáció együttvéve, a hatalmas kozmosztól a **DNS** szerkezetéig, a szuperhúrelmélettől az agy idegpályáig, és mégis elfelejtette azt az egyszerű igazságot, hogy egy civilizáció olyan erős, mint a szülő és gyermeke közötti szeretet és tisztelet - **Vájelchu shenehem yachdav**, a generációk együtt járásának képessége.

A zsidók egy félelmetes intellektuális nép. Vannak **Nobel-díjas fizikusaink, vegyészeink, orvostudósaink** és játékelméleti szakembereink. Mégis, amíg élő kapcsolat van a zsidók és örökségünk között, addig soha nem fogjuk elfelejteni, hogy nincs fontosabb az otthonnál, a házasság szent kötelékénél, és a szülő és gyermek közötti, ugyancsak szent köteléknél. **Vayelchu shenehem yachdav**.

És ha megkérdezzük magunktól, hogy miért van az, hogy a zsidók olyan gyakran sikeresek, és sikerükben olyan gyakran adnak a pénzükből és idejükből másoknak, és olyan gyakran gyakorolnak olyan hatást, amely meghaladja a számukat: nincs varázslat, nincs rejtély, nincs csoda. Egyszerűen arról van szó, hogy a legértékesebb energiáinkat a gyermekeink nevelésére fordítjuk. Soha jobban, mint **sábátkor**, amikor nem vehetünk drága ruhákat vagy elektronikus kütyüket a gyerekeinknek, amikor csak azt adhatjuk nekik, amire a leginkább vágnak és amire a legnagyobb szükségük van - az időnket. A zsidók tudták, tudják és mindig is tudni fogják, amit a mai fecsegő osztályok tagadnak, nevezetesen, hogy egy civilizáció olyan erős, mint a nemzedékek közötti kötelék. Ez az e **hetiszakas** maradandó képe: az első zsidó szülő, **Ábrahám** és az első zsidó gyermek, **Izsák**, együtt sétálnak az ismeretlen jövő felé, félelmeiket hitük csillapítja. Ha elveszítjük a családot, végül minden mást is elveszítünk. Szenteljük meg a családot, és lesz valami, ami értékesebb, mint a vagyon, a hatalom vagy a siker: a nemzedékek közötti szeretet, amely a legnagyobb ajándék, amit **Isten** ad nekünk, amikor egymásnak adjuk.

MISNÉ TORÁ – A ZSIDÓ JOGTÁR

LXXV. RÉSZ

A törvényekben használatos meghatározások

2.§. Amikor a szombati törvényekben az „**aki megteszi, az felelős érte**” kifejezés használatos, akkor az vagy a kárétre, vagy tanúk és figyelmeztetés esetén a kövezésre, illetve véletlen esetén a bűnaldozatra utal.

3.§. Amikor az, „**aki megteszi, nem felelős**” kitételt alkalmazza a törvény, az azt jelenti, hogy az illető nem ítéhető sem kárétre, sem megkövezésre, sem áldozat bemutatására.

Mindazonáltal ez a cselekedet tilos szombaton. Ilyen esetben a tilalom rabbinikus eredetű, és biztossági intézkedésként, a tiltott munkavégzés megelőzése érdekében léptették életbe. Az a személy pedig, aki szándékosan ilyen cselekedetet hajt végre, „**korbácsütéseket**” kap „**az engedetlenségéért**”. Hasonlóképpen, amikor az „**ezt nem szabad csinálni...**” vagy az „**ezt tilos szombaton cselekedni**” kifejezést használja a törvény, olyankor az az ember, aki szándékosan ilyen cselekedetet végez, „**korbácsütést kap az engedetlenségéért**”.

4.§. Amikor a „**szabad cselekedni**” kifejezést használtatik, az valójában azt jelenti, hogy ez a cselekedet eleve megengedett. Ha pedig „**az ember egyáltalán nem felelős**” vagy „**az ember nem köteles**” kitétel szerepel, az azt jelenti, hogy [**habár valamennyire tiltott az ilyesféle cselekedet**], mégsem lehet korbáccsal büntetni.

Egy megengedett cselekedet, amely tiltottat von maga után

5.§. Olyan cselekedet mely magában véve szombaton megengedett, de lehetséges, hogy maga után von majd egy **szombaton tiltott mőláchá-t**, akkor, ha ez nem biztos, és az illetőnek amúgy sem célja, hogy ez a **tiltott mőláchá** bekövetkezzen akkor az ilyen cselekedet megengedett.

Miről is van szó? Az ember arrébb húzhat egy ágyat, egy széket, egy padot vagy valami hasonlót szombaton, ha ezzel nem az a célja, hogy árkot vájjon vele a földbe. Következésképp, még ha vájt is árkot, a földbe azáltal, hogy arrébb húzott egy ilyen tárgyat, nincs mitől tartania, mivel nem ez volt a szándéka.

Hasonlóképpen fűvön is lehet sétálni szombaton, feltéve, ha nem az a célja ezzel, hogy azt gyökerestül kitépje ezáltal. Ezért, ha mégis kitépte, nincs mitől tartania. Ugyanígy bedörzsölhetjük a kezünket porított növényekkel és hasonlókkal, ha ezzel nem a szőr eltávolítása a célunk. Következésképp, ha mégis kitépünk egy szőrszálat, nincs mitől tartanunk. Ugyanezen logika szerint szombaton beléphetünk egy keskeny nyíláson, noha ezzel esetleg darabkákat választunk le a falról. Hasonlóképpen végrehajthatunk hasonló, tiltott hatású cselekedeteket, feltéve, hogy nem a tiltott hatás előidézése a célunk.

6.§. Ezzel szemben, ha valaki olyasmit tesz, aminek a következménye tiltott munkavégzés, és bizonyos, hogy a tette tiltott munkavégzést tesz majd szükségessé, az felelős, akkor is, ha nem volt célja a tiltott munkát végezni. **Miről is van szó?** Ha egy embernek egy csirke fejére van szüksége, hogy az egy gyermeknek játékszerként szolgálhasson, és ezért levágja a csirke fejét szombaton, akkor az az ember, noha valójában nem a csirke leölése volt a célja, felelős. Mivel nyilvánvaló, hogy egy élőlény fejét nem lehet úgy levágni, hogy az ezt túlélje, tehát a csirke halála e cselekedet biztos következménye. [**Az illető tehát felelős.**] Ugyanez érvényes más hasonló helyzetekre.

EMBERBARÁT HETILAP

NAGYFUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

NAGYFUVAROS UTCAI TEMPLOM IMAREND NOVEMBER 1. – 30. KÖZÖTT

1.	szombat	Lech Lechá vége: 17,14	8,00	16,00	10.
2.	vasárnap		8,00	16,00	11.
3.	hétfő		7,00	16,00	12.
4.	kedd		7,00	16,00	13.
5.	szerda		7,00	16,00	14.
6.	csütörtök		7,00	16,00	15.
7.	péntek	♠ 15,59	7,00	16,00	16.
8.	szombat	Vájérá vége: 17,05	8,00	15,45	17.
9.	vasárnap		8,00	16,00	18.
10.	hétfő		7,00	16,00	19.
11.	kedd		7,00	16,00	20.
12.	szerda		7,00	16,00	21.
13.	csütörtök		7,00	16,00	22.
14.	péntek	♠ 15,50	7,00	16,00	23.
15.	szombat	Chájé Szará vége: 16,57 Újhold hirdetés	8,00	15,45	24.
16.	vasárnap		8,00	16,00	25.
17.	hétfő		7,00	16,00	26.
18.	kedd		7,00	16,00	27.
19.	szerda		7,00	16,00	28.
20.	csütörtök	Jajm kippur kotajn	7,00	16,00	29.
21.	péntek	Újhold ♠ 15,43	7,00	16,00	1.
22.	szombat	Toldot vége: 16,51	8,00	15,30	2.
23.	vasárnap		8,00	16,00	3.
24.	hétfő		7,00	16,00	4.
25.	kedd		7,00	16,00	5.
26.	szerda		7,00	16,00	6.
27.	csütörtök		7,00	16,00	7.
28.	péntek	♠ 15,38	7,00	16,00	8.
29.	szombat	Vájécé vége: 16,47	8,00	15,30	9.
30.	vasárnap		8,00	16,00	10.

H
E
S
V
Á
N

K
I
S
Z
L
É
V

Ismeretlen zsidók nyomában CIV. Vermes József

Vermes József, születési és 1902-ig használt nevén Weinberger József (Monostorszeg, 1879. november 19. – Hegyeshalom, 1944. november 27.) magyar építész. Elsősorban szecessziós stílusú bérházakat tervezett Budapesten. Jelentős középülete a pesterzsébeti Tátra téri Piac és Vásárcsarnok.

Tehetős izraelita vallású családba született a délvidéki Monostorszegen Weinberger Ábrahám és Sarolta gyermekeként. 1899-ben érettségizett Budapesten, a VI. kerületi állami főreáliskolában, majd a Műegyetem hallgatójaként építész oklevelet szerzett 1903-ban.

A következő évekből nem maradt fenn adat tevékenységéről. 1909–1910 fordulójáig valószínűleg Weinreb Fülöp építészirodájának alkalmazásában állt gyakornokként, ahol részt vett az Átlós úti ház-csoport – a Halmi, ill. Bánk bán és Ballagi Mór utcák által közrefogott terület – megtervezésében; a megmaradt homlokzati díszek (csiga- és indavonalak, háromszögek) Vermes későbbi munkásságának stílusát idézik Bolla Zoltán építész szerint. Elképzelhető, hogy Vermes tervezte a Visegrádi utca–Csanády utca sarkán található bérházat is, szintén a Weinreb-iroda alkalmazásában. 1909-ben Ka-

szab Miklóssal együtt közös pályatervet nyújtott be a harmadik Erzsébet királyné emlékműpályázatra, ahol második díjat nyertek (ezzel együtt is a pályázat eredménytelen lett, magát az emlékművet csak egy ötödik pályázat után, 1932-ben avatták fel).

Gyakornoki évei alatt Vermes katonai kiképzést kapott a pólai 4. Erőd Tüzérdandárnál, ahol a 3. számú vartüzér zászlóalj tartalékos hadnagyaként végzett 1910 januárjában. 1910-től a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet tagja volt, ezután tervezhetett a saját neve alatt és megalapította saját építész-irodáját. Az év áprilisában az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat tavaszi tárlatának egyik kiállítójaként szerepelt bérház-tervezeteivel. Vermes építészeti pályafutásának első szakaszában késő szecessziós bérházakat tervezett, amelyekre jellemzőek voltak a népi motívumok és a Wiener Werkstätte hatására meghonosodott szögletes geometrikus mintázatok. Első önálló munkája volt a Szugló és a Róna utca sarkán ma is álló háromemeletes épület. Ezután kapta azt a megbízását, ami szerint az Ügynök (ma Kresz Géza) utca páros oldalán (32–36. sz.) tervezett bérházakat három egymás mellett álló telekre. A nagy projekt miatt Vermes maga is az Ügynök utcába költözött az 1910-es években.

Ekkortól számítható az önálló arcél Vermes szakmai pályafutásában. Az A Lakás szakmai lap egy 1912. évi cikke úgy jellemezte a fiatal építészt, hogy "nagy rajztudása, ízlése és fejlett artisztikus érzéke, respektábilis szaktudással párosul", s akinek az általa megtervezett "magyaros" párkányai és oromzatai "színt és derűt, fényt és árnyékot tud adni házai homlokzatának". Ugyanebben az évben készült el egyik legjelentősebb fővárosi munkája, a Prágai Ármin-ház (Hegedűs Gyula utca 32.). A cikk utal arra, hogy Vermes a Vig utcában ill. Budapesten kívül is folytatótt építkezéseket. A bérházak mellett belsőépítészeti munkák is köthetők nevéhez. Vermes tervezte a Magyar Bank és Kereskedelmi Rt. Andrássy úti fiókjának belső terét. Az utolsó békeévekben irodája sorra kapta a megbízásokat: 1912-ben elkészült a Visi Imre utca 10. sz. alatti bérház,

Ismeretlen zsidók nyomában CIV. Vermes József

1913-ban pedig a Csobánc utca 8., a Zichy Jenő utca 44. és a Baross utca 125. sz. alatti építkezések fejeződtek be. Közvetlenül az első világháború kitörése előtt a Vermes-iroda a Mester utca 9. (Bien Ernő-ház) és a Práter utca 29/A bérházak megtervezésére és építésére kapott megbízást.

Vermes az első világháború kitörése után egy nappal (1914. július 29.) végrendelkezett, mivel tisztában volt vele, hogy tartalékos hadnagyként a besorozást nem kerülheti el. Nőtlen lévén, vagyónát (takarékbetétek, értékpapírok, ingóságok) még élő szüleire és testvéreinek gyermekeire hagyományozta. Végrendeletében úgy határozott, hogy az általa készített ill. gyűjtött festményeket és szobrokat osszák szét testvérei és barátai között. A dokumentum szerint birtokában volt Béli Vörös Ernő egyik festménye. Az állapotok az élelmiszerhiány miatt fokozatosan romlottak, bár Vermes, tiszt lévén, valószínűleg kevésbé éhezett a megpróbáltatások alatt. Vermes az erődrendszer déli-délnyugati részén teljesített szolgálatot, amikor a Pralkowce övfőerőd ostromakor hadifogságba került 1915. március 9-én. Przemyśl két héten belül elesett.

Vermest a többi hadifogollyal együtt marhavagonokban elszállították a cári birodalom belsejébe. A következő legalább öt évben a szibériai Krasznojarszk hadifogolytáborban tartották fogva. 1916 elején a neve szerepelt a Vöröskereszt által kigyűjtött hadifogolylistán, így családja értesülhetett arról, hogy túlélte a przemyśli ostromot. Oroszország szaporodó háborús nehézségei a foglyok ellátmányozására is negatívan hatott, így Vermes is állandóan nélkülözött és éhezett. Vermes együtt raboskodott Gyóni Géza költővel és Stessel Ernő memoáráróval; utóbbi megemlékezett arról, hogy amikor a magyar foglyok megszervezték egymás oktatását, Vermes vállalta, hogy építészeről ad elő. Vermes hazatérési körülményei ismeretlenek. Az biztos, hogy 1920. március 7. után még Krasznojarszkban tartózkodott, ugyanis ez a dátum szerepel Fábíán Béla angyal-földi orvos sírján, amely mellett Vermes áll ásóval a kezében az egyetlen róla fennmaradt fényképen. Építészeti tevékenysége miatt Vermes az 1920-as években is festett, de műve nem maradt az utókorra. 1925-ben bemutatták festményeit, rajzait más képzőművészek alkotásainak társaságában Weisz Hugó fényképész Nagymező utcai műtermében (Mai Manó Ház). 1927-ben Vermes rajzolta meg Balogh István Gyóni Géza szibériai életrajza c. művének borítóját.

Magyarország 1944. márciusi német megszállása után sorsa végzetes irányba fordult. Vidéken maradt rokonait már április végén gettósították és deportálták Bajára, majd Auschwitzba (Délvidék azon része, ahonnan Vermes származott, 1941-ben visszakerült Magyarországhoz). 1944 nyarán az új rendelet értelmében Vermesnek ún. csillagos házba kellett költöznie, majd a Röck Szilárd utcai, üresen maradt lakását kiutalták egy segéd munkásnak és feleségének az év szeptemberében. Az októberi nyilas hatalomátvétel után Vermest munkaszolgálatra hívták be, "kölcsonzótt munkaerőként" a Harmadik Birodalomba.

A 65 éves Vermest, sokakkal együtt, munkaképesnek nyilvánították és elhurcolták a csillagos házból, majd a gyűjtőtáboroként funkcionáló óbudai téglagyárba toloncolták. A munkaszolgálatosokat a "halálmenetek" keretében gyalog indították el a nyugati határhoz. Vermes József végkimerülés következtében vesztette életét Hegyeshalom mellett 1944. november 27. reggel 8 órakor, holttestét tömegsírban földelték el 110 sorstársával együtt az egykori Vörös istálló mellett.

Forrás: (wikipedia)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

KONCERT MEGHÍVÓ 2025.11.23.

MEGHÍVÓ

Érzelmei a kántor liturgia
és az operák világában

Zucker Immanuel

Tarnóc Daisy

Különleges dalest két csodálatos hangú művész részvételével

Időpont: 2025. november 23. 16:30

Helyszín: Nagy fuvaros utcai Zsinagóga

FELLÉPNEK:

Zucker Immanuel, főkántor - Neumark Zoltán kíséretével

Tarnóc Daisy, operaénekesnő - Bárkányi Éva zongorakíséretével

A belépés ingyenes! Mindenkit szeretettel várunk!

Férfiak részére fejfedő viselése kötelező. Az előadás a MAZSÖK támogatásával valósul meg.

Szervező: Streit Sándor, a Talmud Tóra Alapítvány elnöke

Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek XXXI. rész

ISMÉTLŐ GYAKORLAT

השק פרצונק. EGÉSZÍTSD KI TETSZÉSED SZERINT!

שמי עמנו-אל פרידמן.
אני עולם _____ מברזיל. אני הבן
של ליאון ואניקה פרידמן. סאן-פאולו.
עבשיל אני ישראל. אני גר בקיבוץ
בן גליל.
בקיבוץ אני לאמה א _____ אני.
לאמה באל-לפן-עבד.
אני לאמה _____ אני תלמה _____
אני חבר _____ רוברטא לוי. אנחנו. טובים.
אני גר בחבר _____ רוברטא.
אנחנו. תלמידים של _____ מורה רחל.
רחל אישה _____ ומענינת. היא _____ טובה מלח.

חזרה ismétlés

13 חזרה

השק

פרצונק

14 חזרה

שורה, שורות
sor (esz, tsz)

Készíts mondatokat az a-b-c sorban található szavak segítségével! (Vigyázz a nemek és számok egyeztetésére!)

א' זה, זאת, אלה הם, הן
ה' חברות, משפחה, אנשים, מכונית, חבר, רחוב
ט' קטנה, טובות, מענינים, חדשה, יפה, גדול, מזוינת, רעים

RECEPT-TÁR

Sütőtökös Mac and Cheese

A mac and cheese szerintem önmagában is az egyik legjobb komfortkaja a világon, ha viszont sütőtökkel van tuningolva, csak még jobb lehet.

Hozzávalók: 4 fő

- 500 g sütőtök
- só
- bors
- 1 ek olívaolaj
- 1 ek méz
- 50 g vaj
- 50 g finomliszt
- 500 ml tej
- 1 csipet chipotlepehely
- 200 g cheddar
- 200 g mozzarella
- 500 g maccheroni tészta

Elkészítés:

A sütőtököt felcikkezzük, sózzuk, borsozzuk, és egy sütőpapírral bélelt tepsibe pakoljuk héjával lefelé. Meglocsoljuk olajjal és mézzel, majd 200 fokra előmelegített sütőbe rakjuk 30 percre.

Közben egy lábasban felolvasztjuk a vajat, és amikor már habzik, beleszórjuk a lisztet. Kicsit átpirítjuk, majd folyamatos kevergetés mellett felöntjük a tejjel és felforraljuk.

A megsült tököt meghámozzuk, kisedjük a magokat, ha vannak benne, a besamelbe dobjuk és egy botmixerrel homogénre turmixoljuk. Sózzuk, borsozzuk, chipotle pehellyel fűszerezzük és beleszórjuk a reszelt cheddart és a reszelt mozzarella felét.

A tésztát bő, sós, lobogó vízben, a csomagoláson jelzett idő feléig főzzük, majd leszűrjük és hideg vízzel átöblítjük. Összeforgatjuk a besamellel és a maradék reszelt mozzarellával.

Sütőedényekbe porciózzuk, megszórjuk a tetejét panko morzsával, és 220 fokra előmelegített sütőbe rakjuk 15 percre.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP

NAGY FUVAROS ZSINAGÓGA

ב"ה

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

A POÉN 1. RÉSZÉ	▼	KÖTŐSZÓ NEM JÁR	KABÁTOT FELSEGÍT	ÓDA ELEJE!	EDÉNY- BEN VANI!	A SZÉLE- IN BE- VAGDAL	BÜFÉ A LAKTA- NYÁBAN							
CSUKÓDIK	▶													
ANNÁL LEJEBB	▶			KORSZAK MEGNÓ A TÉR- FOGATA										
A HÁZ SZEME!	▶				CSENDES DON! A TÁRSA- SÁGÁBAN									
▶	▶													
IMAVÉGI! A CSODÁL- KOZÁS SZAVA	▶	MÓDI, SIKK ... REGGEL; ÖTKOR												
FIÚKÓRUS TAGJA!	▶		SZÍNG TÖLTÖTT FEGYVE- RES HAD					CSÖKKE- NŐ SZINTŰ KÉST FENŐ	AMPER, RÖVIDEN	ÚTBUR- KOLAT	BAR, RÖVIDEN NÉMÁN FÜZŐ!	LATIN EREDETŰ NŐI NÉV		
SÁNCOL A SAKKOZÓ	▶				NEMZET ANYAGI TÁMO- GATÁS				A POÉN 2. RÉSZÉ PERELNI KEZD!			L		
IDŐSEK- RE JEL- LEMZŐ	▶					ÚJSÁG ADATA FOLYÓ SZEGÉLYE								
VAGON- FEKEZŐ ESZKÖZ	▶				SÓVÁROG ÁROK- PARTOK!						ATOM- MAGI! KELLE- MES SZAG			
SIEMENS, RÖVIDEN	▶	KETTÉVÁ- LÓ (ÚT) KI NEM ÁLLHAT							ÉGI TYÚK JELZŐJE! MAGÁHOZ TÉRÍTŐ					
FÉLRE- ESŐ KIS KUCKÓ	▶			FÉRJ- JELÖLT TYÚK IGÉJE				ÉPÜLET- ELEM VETEMÉ- NYES			ORTO- RÖVIDEN AFRIKAI ÁLLAM			
METRÓ- SZAKASZI!	▶		TESLA, RÖVIDEN SÜTŐ- MESTER		LENT, A SZÉLEIN! BE- TAKARÓ			ÁRUT KÍNÁL TÜZELŐ- ANYAG						
OLASZ NAGY- VÁROS	▶					GÁTOL FALFEST- MÉNY								
A LÁ- BAIHOZ	▶				AGRÁR- BIRTOK ELŐKELŐ, FÉNYŰZŐ					TYÚK, NÉPIESEN BELÜL ELZÁRI!				
JAPÁN AUTÓK JELZÉSE	▶	ÁT- LYUKASZT LÁGY HANGNEM						TASZÍT HORGÁSZ ESZKÖZE			TÖMEG- BEN ÁLL! LENT LEVÓ			
NOHA, HABÁR	▶		KUTAT BARNÁS SZÓRÚ LÓ					A BIKÁ DISZE NUMERO, RÖVIDEN						
TÁNCOT JÁR A SZARVÁ- VAL DÓFÓ	▶			MALAC A LANTÁN VEGYJELE						FARMER- MÁRKA CSÁKVÁR HATÁRAI!				
▶	▶				VARJÚ- HANG A KÓRHÁZ JELE				KAPOCS A TANULÓ VEZETŐ JELE					
KÖR- SZELET!	▶	Á			TÉLI ÚT- TAKARÍTÓ GÉP							k !		

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAI DÖK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2025. Nov. 07. – 2025. Nov. 14.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
07. péntek	7:00	16:00
08. szombat	8:00	15:45
09. vasárnap	8:00	16:00
10. hétfő	7:00	16:00
11. kedd	7:00	16:00
12. szerda	7:00	16:00
13. csütörtök	7:00	16:00
14. péntek	7:00	16:00

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
07. péntek	15:59	08. szombat	17:05
14. péntek	15:50	15. szombat	16:57

Poén sarok

Két szőke nő beszélget.
- Képzeld idén a karácsony pont pénteki napra esik!
- De remélem nem 13-ára...

A 613 PARANCSOLAT

LXVII.

„A többség szerinti döntés micvája”

„...A többség szerint dönts...!”

(2Mózes 23:2)

ESEMÉNYEK

Szimhász Tajrekor Hoszn máftir volt rabbink, a Tóra olvasásának befejezése és kezdetekor, ebből az alkalomból Haim Saul Glitzenstein rabbi és felesége Muski rebecen megvendégelték a közösséget egy finom sólettel. Köszönjük nekik, jó egészséget kívánunk és boldogságot örömet.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kiléni tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt november 12.-én, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla